

Titulació	Tipus	Curs
Arqueologia	OB	1

Professor/a de contacte

Nom: Ermengol Gassiot Ballbe

Correu electrònic: ermengol.gassiot@uab.cat

Equip docent

Cesar Carreras Monfort

(Extern) Josep M. Puche Fontanilles

Idiomes dels grups

Podeu consultar aquesta informació al [final](#) del document.

Prerequisits

No hi ha prerequisits oficials

Objectius

L'assignatura forma part de la matèria Arqueologia (mètodes i tècniques) del Grau en Arqueologia. La matèria està organitzada en 2 assignatures de formació bàsica y 5 assignatures de caràcter obligatori repartides seqüencialment en els tres primers cursos. El 36 crèdits tenen com a objectiu aportar els fonaments tècnics de l'arqueologia d'investigació i professional:

-Introducció a la planificació i als mètodes i tècniques del treball de camp a l'arqueologia prehistòrica i històrica. La prospecció arqueològica. L'excavació arqueològica. Sistemes de registre de camp en arqueologia.

-Introducció al treball de gabinet a arqueologia. Representació de perfils estratigràfics. Aixecaments topogràfics, aplicacions de fotogrametria 3D i LIDAR. Dibuix i representació d'objectes arqueològics.

- Introducció a l'aplicació de mètodes quantitius en arqueologia. Ús de taules de dades. Tipus de variables: qualitatives, ordinals/categòriques i contínues. Estadística descriptiva i creació de gràfics. Estadística inferencial bàsica: proves de normalitat, proves de significació, correlació, c correspondències i aglomerats.

-Introducció al processament, a la consolidació i l'anàlisi de laboratori de materials arqueològics de diferents tipologies i cronologies:

-Materials abiòtics d'èpoques històriques: ceràmiques a torn, ceràmiques a mà, decoracions de diversos períodes històrics.

-Materials abiòtics prehistòrics: indústria lítica tallada i macrolítica, ceràmica a mà, arqueometal·lúrgia, ornaments...

-Materials bioarqueològics: arqueozoologia, arqueobotànica i osteoarqueologia humana

Resultats d'aprenentatge

1. KM12 (Coneixement) Classificar analíticament diferents materials i restes arqueològiques, mobles i immobles.
2. KM13 (Coneixement) Aplicar tècniques i mètodes multidisciplinaris al processament i l'anàlisi de registres i materials arqueològics als treballs de laboratori i gabinet: anàlisi de ceràmica, lítica, arqueofauna, arqueobotànica i osteoarqueologia, processament i tractament digital d'imatges i dades arqueològiques, estadística i quantificació.
3. SM13 (Habilitat) Aplicar els principals sistemes de classificació tipològica als materials arqueològics de diferents cronologies, atenent-ne les característiques morfològiques, els materials emprats i els processos de desgast i alteració tafonòmica.
4. SM15 (Habilitat) Utilitzar equips tecnològics en el treball de camp i de laboratori: estacions totals, lupes binoculars i microscopis i equips de producció d'imatges.
5. SM16 (Habilitat) Utilitzar els procediments bàsics de consolidació i preservació de materials arqueològics al laboratori, avaluant-ne l'aptitud i l'impacte en anàlisis futures dels mateixos materials.
6. SM17 (Habilitat) Utilitzar equips i eines digitals i informàtiques pròpies de la investigació i la pràctica professional en arqueologia a fi de representar i ordenar els registres arqueològics (estacions totals, càmeres fotogràfiques i programari especialitzat) i de dur a terme anàlisis de diferents tipus de materials (lupes binoculars i microscopis, peus de rei i bàscules digitals, i programari especialitzat).

Continguts

BLOC 1.Introducció teòrica als mètodes de documentació arqueològica.

BLOC 2. Registre abans, durant i després de les intervencions arqueològiques

BLOC 3. Dibuix d'objecte: del llapis al digital

Bloc 4Introducció a les noves tecnologies de registre

Activitats formatives i Metodologia

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Classes expositives, pràctiques a l'aula, sortides de camp	50	2	
Tipus: Supervisades			
Tutorització	10	0,4	

Activitats dirigides

- Classes teòriques dirigides pel professorat amb suport TIC.
- Sessions de treball en grup i de debats dirigides pel professorat. Valoració i discussió col·lectiva de material textual o audiovisual, Presentacions individuals i/o col·lectives i ronda de valoracions.
- Activitats pràctiques a l'aula
- Pràctiques de registre/documentació en un jaciment arqueològic

Activitats supervisades

- Sessions concertades per resoldre dubtes sobre el desenvolupament de l'assignatura. Assessorament individual o en grups reduïts sobre continguts específics de la matèria.
- Assessorament en grups reduïts per l'elaboració de presentacions i d'exercicis pautats d'aprenentatge

Activitat autònoma

- Estudi personal. Lectura de textos. Recerca d'informació bibliogràfica
- Redacció de treballs/Preparació d'exercicis pràctics de documentació i representació d'artefactes i jaciments arqueològics. Preparació de presentacions, comentaris orals i debats

Nota: es reservaran 15 minuts d'una classe, dins del calendari establert pel centre/titulació, perquè els alumnes completin les enquestes d'avaluació de l'actuació del professorat i d'avaluació de l'assignatura.

Avaluació**Activitats d'avaluació continuada**

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Assistència i activitats presencials	10%	5	0,2	KM12, KM13, SM13, SM15, SM16, SM17
Proves escrites	50%	5	0,2	KM13, SM13, SM17
Treballs	40%	5	0,2	KM13, SM13, SM17

Es portarà a terme una avaluació continuada a totes les activitats desenvolupades a l'assignatura. El sistema de avaluació s'organitza en 4 blocs/mòduls, cadascun tindrà assignat un pes específic en la qualificació final:

1. Les activitats dirigides s'avaluaran mitjançant dues proves escrites.
2. Les activitats autònomes s'avaluaran mitjançant la realització de dos treballs.
3. Les activitats supervisades s'avaluaran mitjançant la realització d'activitats a l'aula.

Calendari d'avaluació

A l'inici de curs s'informarà a l'alumnat dels continguts concrets dels mòduls d'avaluació i els seus terminis de realització/lliurament.

Requisits per superar l'assignatura

- Assistència al 75% de les sessions.
- Presentació/realització dels mòduls d'avaluació en els terminis establerts.
- Assolir una puntuació mitja dels mòduls d'avaluació de 5 ó més en una escala de 10, sempre i quan s'hagi obtingut una qualificació de 4 o més en una escala de 10 en cadascun d'ells
- Un/a estudiant es considerarà no avaluable en el cas que no lliuri o no es presenti a un o més dels mòduls d'avaluació en els terminis establerts o no assisteixi a menys del 75% de les sessions teòriques.

Recuperació

- Es podran presentar a la recuperació les/els estudiants que hagin realitzat/presentat els mòduls d'avaluació en els terminis establerts.
- Només serà susceptible de recuperació el mòdul de proves escrites.

Calendari de recuperació

Les dates de recuperació estan fixades per la Facultat de Lletres. Aquestes dates estan publicades a la web de la facultat al mes de juliol del curs anterior. És responsabilitat de els/les estudiants saber la data que li correspon fer la recuperació de la seva assignatura. L'última prova de l'avaluació continuada es programarà com a mínim una setmana abans de la data de reavaluació.

En el moment de realització/lliurament de cada activitat avaluativa, el professorat informarà (Moodle, SIA) del procediment i data de revisió de les qualificacions.

En cas que l'estudiant realitzi qualsevol irregularitat que pugui conduir a una variació significativa de la qualificació d'un acte d'avaluació, es qualificarà amb 0 aquest acte d'avaluació, amb independència del procés disciplinari que s'hi pugui instruir. En cas que es produeixin diverses irregularitats en els actes d'avaluació d'una mateixa assignatura, la qualificació final d'aquesta assignatura serà 0.

Bibliografia

Dibuix arqueològic

F.J. FERNÁNDEZ DE LA PEÑA; CASTAÑEDA, N.2022. Dibujando el pasado. Una historia de la documentación gráfica en el patrimonio arqueológico Ediciones Ergástula

MAS HURTUNA, P. 2015. Dibujo arqueológico de materiales aproximación a sus técnicas, Vessants, arqueologia i cultura SL

INIZAN, MARIE-LOUISE & REDURON, M & ROCHE, HELENE & TIXIER, J. (1995). Technologie de la pierre taillée.

INIZAN, MARIE-LOUISE & REDURON-BALLINGER, M & ROCHE, HELENE & TIXIER, J. (1999). Technology and Terminology of Knapped Stone.

Adkins -Adkins1989:Lesley Adkins i Roy A.Adkins, Archaeological illustration, Cambridge University Press, Cambridge

Prats 1997:Prats i Domènech, Josep Ma., El Disseny gràfic i el dibuix en arqueologia prehistòrica des de les perspectives de compilació, aplicació i creació , Tesi doctoral dirigida per Eudald Carbonell i Roura. Universitat Rovira i Virgili. Facultat de Lletres. Departament d'Història i Geografia, Tarragona

Arcelin i Rigoir 1979:Arcelin, P. i Rigoir, Y. , Normalisation du dessin en céramologie, Documents d'archéologie méridionale, Lambesc

Bagot 2005:Bagot, F., El dibujo arqueológico. La cerámica: normas para la representación de las formas y decoraciones de las vasijas

Giorgi 2003:Giorgi, E. , Riflessioni sul valore del rilievo nella documentazione dei siti archeologici, Ocnus, Bologna

Baruffato 2009:Baruffato, A. , Discussione critica sulla rappresentazione grafica della ceramica, , Padova

Aenor 1995:Aenor, Manual de Normas UNE sobre dibujo : Recopilación de Normas UNE

, Aenor, Madrid

Rogoir i Rivet 1994:Rigoir, Yves, Rivet, Lucien , De la représentation graphique des sigillées., , Marcella

Puche, JM. Macias, JM., De Solà-Morales, P. Toldrà, JM. 2015: "Reflections on two drawings del Scipios tower a Tarragona. The paradox del archaeological drawing conceptuality." a Revista de Expresión Gráfica en arquitectura, 25. 158-167

Puche, JM.2016: "Al di la della morte del disegno archaeologico" a Archeologia e calcolatori, 26. 189-208

Puche, JM.2018: "Ars sine scientia nihil est. El incierto devenir de la documentación gráfica del Patrimonio Arqueológico-Arquitectónico" a Revista d'Arqueologia de Ponent, 27, 61-78.

Puche, JM. Riera, M. 2018: "Nuevas tecnologías y documentación gráfica profesionalizada en la arqueología de las Islas Baleares" a procedings del II Cogreso Nacional de Arqueología Profesional. Zaragoza, pp. 267-275

Registre de camp

CARANDINI, A.: Historias en la Tierra. Editorial Crítica, Barcelona, 1997.

GARCÍA SANJUÁN, L.: Introducción al Reconocimiento y Análisis Arqueológico del Territorio. Ariel, Barcelona, 2005.

DOMINGO, I., BURKE, H., SMITH, C.: Manual de campo del arqueólogo, Ariel Arqueología, Barcelona, 2007.

HARRIS, E.C.: Principios de Estratigrafía Arqueológica, Crítica, Barcelona, 1991.

RENFREW, C.; BAHN, P.: Arqueología. Teorías, métodos y práctica. Akal ediciones, Madrid, 1993.

ROSKAMS, S.: Teoría y práctica de la excavación, Crítica/Arqueología, Crítica, Barcelona, 2003.

Bagnolo 2005:Bagnolo, V. , Interpretazione di elementi architettonici: il disegno per modelli applicato al rilievo archeologico, , Cagliari

Medri 2003:Madri, M., Manuale di rilievo archeologico, Roma-Bari

Giuliani 1989:Giuliani, C.F., Archeologia, documentazione gráfica, De Luca Edizioni d'Arte

Pennacchioni 2004:Pennacchioni, M, Metodologie e tecniche del disegno archeologico, , Roma

Medri et alii 1988:Medri, M., Francovich, R., Parenti, D. , La pianta composita nella documentazione e nell'interpretazione dello scavo, Archeologia e restauro dei monumento,

Bianchini 2008:Bianchini, M. , Manuale di rilievo e di documentazione digitale in archeologia, , Roma

Andrea i Barbarino 2012:Andrea, A. i Barbarino, M., Modellare lo scavo archeologico: esperienze e tecniche a confronto, Archeologia e Calcolatori. Atti del Workshop Documentare l'Archeologia 2.0. Alma Mater Studiorum Università di Bologna 19 aprile 2012., Firenze

Docci i Maestri 1993:Docci, M. i Maestri, D., Storia del rilevamento architettonico e urbano, Ed. Laterza, Roma-Bari

Toldrà, JM. Macias, JM. Puche, JM. De Solà-Morales, P. 2016: "El anfiteatro romano de Tarragona: cinco siglos dibujando y aún insatisfechos." a XVI Congreso Internacional de Expresión Gráfica Arquitectónica. Alcalà de Henares 2-3 june 2016. 1078-1087

Programari

S'utilitzarà programari específic que s'indicarà en el desenvolupament dels diversos blocs.

Programari lliure i amb llicència de la UAB

Grups i idiomes de l'assignatura

La informació proporcionada és provisional fins al 30 de novembre de 2025. A partir d'aquesta data, podreu consultar l'idioma de cada grup a través daquest [enllaç](#). Per accedir a la informació, caldrà introduir el CODI de l'assignatura

Nom	Grup	Idioma	Semestre	Torn
(PLAB) Pràctiques de laboratori	11	Català	segon quadrimestre	matí-mixt
(PLAB) Pràctiques de laboratori	12	Català	segon quadrimestre	matí-mixt
(TE) Teoria	1	Català	segon quadrimestre	matí-mixt